

## D u v o d y:

Dovolací soud nesdílí názor odvolacího soudu, že ustanovením Šu 259 ex. ř., podle něhož se schovatel zabavených movitostí zřizuje na nebezpečí vymáhajícího věřitele, se na tohoto přesunuje toliko ručení za vhodnost schovatelovu (§ 1315 obč. zák.). Úschova zabavených movitostí děje se na návrh vymáhajícího věřitele, v jeho zájmu a k jeho zajištění, vzetím do úschovy se povinnému po případě třetí osobě, jejíž věc, protože byla u povinného, byla zabavena, odnímá moc nad věcí a také možnost, ohledně ní nějaké na př. k zabránění poškození opatření učiniti a jest proto jen spravedlivým požadavkem, by vymáhající věřitel ručil nejen za zdatnost uschovatelovu, nýbrž vůbec za následky úschovy. Tomuto stanovisku neodporuje doslov Šu 259 ex. ř. a ratio legis jest zřejmě pro ně. Z toho však plyne, že když, jak jest prokázáno, skříň žalobcova byla za dopravy k uschovateli (za úschovy a dopravy skříň zpět k povinnému) následkem nevhodnosti dopravního prostředku a neopatrného s ní zacházení poškozena, žalovaná strana, k jejímuž návrhu jako vymáhající věřitelky k úschově došlo, iest povinna k náhradě škody ve zjištěné výši 550 Kč 80 h. Odvolací soud zamítнув tento nárok, vycházeje ze shora uvedeného názoru a nemaje nezdatnost za uschovatele zřízené osoby, spediterské firmy za prokázanu, pochybil (§ 503 čís. 4 c. ř. s.).

## Čís. 4947.

Ociti-li se kupitel v prodlení s přijetím zboží, nemusí je sice prodatel nadále podržeti ve vlastní úschově, nýbrž může je dle obchodního práva dáti na skládku nebo veřejně prodati, dle občanského práva uložiti na soudě. Nepoužije-li tohoto práva a věc nadále podrží v úschově, jest i dle toho, i dle onoho práva při úschově povinen dbáti péče řádného živnostníka (hospodáře).

(Rozh. ze dne 21. dubna 1925, Rv I 502/25.)

Žalobce prodal žalovanému ze svého panství smrkovou kůru a vyzval ho dne 18. září 1923, by si kůru odvezl. Žalovaný tak neučinil, načež žalobce ponechal kůru zprvu v lese, potom ji uložil do stodoly. Žalobu o zaplacení kupní ceny procesní soud první stolice zamítl. odvolací soud uznal podle žaloby. Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvního soudu.

## D ů v o d y:

Ve věci samé jde o otázku, zda a jak prodatel ručí za zboží, t. j. za jeho poškození nebo zkázu od té doby, co se kupitel ocitl v prodlení s jeho přijetím. Odvolací soud patrně myslí, že se prodatel nemusí od té chvíle o zboží vůbec starati a že je může ponechat úplně jeho osudu, jak si to právo také žalobce sám jako prodatel v tomto případě osobuje.

To ovšem jest mýlka. Tak daleko nejde ani nauka, aspoň ne panující, ačkoli i ona tu jest náhledů různých. Jde o výklad čl. 343 obch. zák., jenž právě jedná o následcích kupitelova prodlení v odebrání zboží. Pisko — Lehrbuch d. öst. H. R. 1923 str. 183 čís. 2 b) přijímá panující nauku, že prodatel po kupitelově prodlení v odběru ručí jen za zlý úmysl a hrubou nedbalost, neudává však proto pražádných důvodů. Rovněž tak bez důvodu Krasnopolski Obl. R. str. 125. Téhož mínění je Krainz-Ehrenzweig, System 1920 str. 285, jenž to v pozn. 15 zakládá na § 1061 obč. zák., dle něhož má prodatel věc až do doby odevzdání »pečlivě« uschovávat, patrně tedy myslí, že potom již pečlivost jeho povinností není, nepečlivost však že zahrnuje pouze hrubou nedbalost. Stejně Staub-Pisko, Kom. z. öst. H. G. B. s odvoláním se na předešlého a s tím, že (pro koupi) se to prý »každým způsobem podává z §u 1061 obč. zák. a contr.«. Nauka u Staub-Pisko jest v celku tato: čl. 343 obch. zák. nestanoví, zda a jak prodatel po kupitelově prodlení za věc ručí, i závisí otázka »zda« od občanského zákona a otázka »jak« po případě i od obchodního. Dle občanského zákona ručí (důvodů neudává), jest-li však smlouva na jeho straně obchodem, ručí podle čl. 282 obch. zák. za péči řádného kupce, jinak dle §u 1061 obč. zák. jen za hrubou vinu. Canstein II. Lehrbuch d. H. R. str. 188 nechává však prodatele vždy, tedy i tehdy, jest-li smlouva na jeho straně obchodem, ručiti jen za zlý úmysl a hrubou vinu, neboť prý čl. 282 obch. zák. nemá tu místa, ježto prý již nejde o péči smluvní. Stubenrauch opírá ručení za zlý úmysl a pouze hrubou nedbalost o § 1304 a 1419 obč. zák., dovolává se i §u 300 něm. obč. zák. Schey, Mora creditoris, str. 120 n. n. rovněž o § 1304, při čemž má dokonce za to, že dlužník má právo věc soukromě prodati neb odhoditi (str. 125) a Mayr, Lehrbuch I. b. R. II. 3. str. 139 o § 1061 a 1304, jenž s Ehrenzweigem dovoluje věc dáti na pospas, když uložení na soudě nelze provésti, proti čemuž Krasnopolski I. c. Hasenöhr I. Obl. R. II. str. 356 (1. vyd.) jest jediný, jenž nechává dlužníka ručiti i po věřitelově prodlení za každou vinu, tedy i nedopatření a obrací se proti odpůrcum, mezi něž patří i Unger, dovozuje, že předpokladu §u 1304 zde není, ježto v prodlení věřitelově nemůže býti spatřováno spolupůsobení ku poškozujícímu jednání (opomenutí) dlužníkovu (pozn. 65) a připomíná, že sice v římském právu dlužník ručí jen za dolus a lata culpa, že však poměr v rakouském právu jest jiný, ježto při ručení za vinu se zde nerozeznává mezi smluvními a mimo-smluvními poměry. To jest zajisté důvod velmi dobrý a odpůrci posud nezodpověděný, i bylo by k němu jen dodati, že podle §u 1294 a 1295 obč. zák. ručí každý zásadně za každou vinu, i nedopatření, leda že zvláštním předpisem ručení za ten který nebo ty které lehčí stupně viny jest vyloučeno. Bývalý vídeňský nejvyšší soud v rozh. čís. 5929 G. U. (21. května 1912) beze vší příčiny, ježto o takový případ nešlo, vyslovil shodně s panující naukou zásadu, že následkem prodlení v přijetí se ručení omezuje na zlý úmysl a hrubou nedbalost a v rozh. čís. 3153 Gl. U. (14. září 1905) schválen názor odvolacího soudu, že schovatel přes to, že určitá doba schovací umluvena nebyla, byl oprávněn dáti odpůrci na srozuměnou, že dále za věci jako schovatel ručiti ne-

chce, a že tedy nebyl práv ze škody, na věcech ze zanedbání náležitého opatrování vzešlé. V posudku str. 321 Věstníku min. sprav. 1904, které hořejší nauka často cituje, konečně se míní, že zaměstnatel, když jest zaměstnanec s odebráním pracovní knížky v prodlení, ručí dle obdoby §u 1419 obč. zák.(?) jen za zlý úmysl a hrubou nedbalost a může se ručení sprostiti složením knížky do rukou třetí osoby, pakli vykoná její volbu nedopustiv se ani hrubé nedbalosti. Všecky doposud uváděné důvody při bližším ohledání neobstojí. § 1419 obč. zák. pouze praví, že, je-li věřitel v prodlení, postihují škodné následky jeho sama. To není pro projednávanou otázku docela ničím, neboť nepraví se tu ničeho, zda dlužník i nadále ručí za svou vinu čili nic, a, pakli ano, za jakou vinu a v jaké míře. Předpis tu mluví jen o škodných následcích neoděbrání, tedy následcích prodlení věřitelova, nikoli však o škodných následcích nedbalosti dlužníkovy, což jest jednáním od neoděbrání zcela rozdílným a neodvislým, a na koho tyto následky padají, předpis nepraví, jsa pouze jiným výrazem předpisu §u 1048 n. n. a 1064 obč. zák., že nebezpečí věci, t. j. účinky náhody stihají od té věřitele. Správně Krasnopolski l. c. § 1061 a 1419 jen na doklad této zásady cituje. § 1304 obč. zák. rovněž sem nepatří, neboť stanoví, že je-li poškozený svým poškozením spoluvinen, nese škodu poměrně. Ale příčinné souvislosti mezi neoděbráním věci a škodou z nedbalosti dlužníka není, neboť, kdyby byl dlužník býval dbalým, škoda by byla přes věřitelovo prodlení nenastala; předpokládáť se právě, že škodu zavinil dlužník, neboť, pakli ne on, nýbrž náhoda, může býti příčinou škody nepřímo prodlení věřitelovo, tehdy totiž, kdyby u něho náhoda nebyla věc stihla. Ostatně § 1304 škodu dělí poměrně a nejedná o stupních viny, takže nemožno dovozovati z něho osvobození z ručení pro ten který stupeň viny a naopak škodu vůbec nedělit. Totéž platí o důvodu čerpaném opakem z §u 1061 obč. zák., neboť, praví-li se tam, že až do času odevzdání musí prodávatel věc pečlivě uschovávat, jest opakem, že po tom čase nemusí ji uschovávat pečlivě. Než kde jest důvod, že za nepečlivé uschovávání ručí a že ručí jen za hrubou nedbalost, anebo proč má ručiti ještě za hrubou nedbalost, proč ne rovným právem ani za ni, proč vůbec nemůže věc pohoditi? Římské právo arcíť dávalo ručiti jen za hrubou vinu, ale v posledních stoletích nového věku právní obchod vyvinul tak silný sklon k vyššímu umravnění právního řádu, že moderní právo jest plně oprávněno klásti požadavky přísnější, zejména obchod jeví tuto snahu, jsa vzorem pro právo obecné, které se mu potom přizpůsobuje, nastupujíc cesty jím vytýčené. Pravda ovšem, že § 300 odstavec první něm. obč. zák. spokojuje se tu s ručením za hrubou vinu, ale to je jeho chyba, kterou opakuje na nesčetných místech, mnohde ještě mnohem bezdůvodněji. Ale, možno-li tam říci mala lex, sed lex, dlužno to zachovávat, čsl. právo naprosto takto nerozeznává, nýbrž, jak již řečeno, zásadně dává ručiti za vinu každou a naopak podle stupně viny vyměřuje teprv její následky, t. j. objem náhrady škody (§ 1324 obč. zák.), což ovšem odpovídá duchu spravedlnosti i právnímu citění.

Tímto vyvrácením důvodů v nauce užívaných, vyřízena však jest jen negativní stránka otázky, chybí však ještě pozitivní norma. Ta jest pro

obchodní právo dána článkem 343 obch. zák. samým, a pro obecně §em 1061 a 1425 obč. zák. a). Čl. 343 obch. zák. stanoví, že prodatel jest povinen, zboží, pokud kupitel s převzetím není v prodlení, s péčí řádného obchodníka uschovávat, jakmile však kupitel v prodlení tom se ocitl, že může je buď pro něho ve veřejném skladišti neb u třetí osoby uložit, nebo je veřejně prodati. Obě tato ustanovení musí se pojímati jako jeden celek a chyba hořejších výkladů záleží v tom, že je pojímají jako dva předpisy samostatné, od sebe neodvislé a docházejí pak k výsledku, jakoby článkem nestanovil, zda a jak jest prodatel po kupitelově prodlení povinen věc uschovávat, neužije-li práva, daného mu předpisem druhým. Pojímají-li se však obě ustanovení jako jeden celek, jsou jím samým všechny otázky vyřízeny, neboť jeho smysl je tento: Jakmile se kupitel ocitl v prodlení s převzetím zboží, nemusí je sice prodatel dále ve vlastním uschování podržeti, nýbrž může je buď dát na skládku nebo veřejně prodati, ale, neužije-li tohoto práva a věc nadále ve vlastním uschování podrží, jest i nadále povinen při uschovávání tom dbáti péče řádného obchodníka jako dosud, jak uloženo mu prvním předpisem. Význam věřitelova prodlení v přijetí nezáleží tedy v tom, že se mění dlužníková povinnost ku dbalosti, buď že vůbec pomine nebo klesne na nižší stupeň, nýbrž v tom, že nemusí nadále zboží uschovávat, že tedy pomíjí povinnost úschovy, an se jí může zbaviti dáním na skládku nebo veřejným prodejem. Že nepomíjí povinnost k řádné péči, nezbaví-li se takto povinnosti úschovy, plyne z toho, že zákon naprosto nechává nerozhodnutou otázku, v jaké míře by povinnost péče měla pominouti, zda vůbec, anebo do jaké míry, ale tu by byl především musil rozhodnouti, kdyby byl tak předpis myslil. Smysl tedy jest: prodatel jest povinen věc s péčí řádného obchodníka uschovati, ale po kupitelově prodlení může se této povinnosti — tedy povinnosti úschovy s touto péčí — zbaviti dáním na skládku nebo veřejným prodejem. Nikdo ho nenutí, by věc podržel, a proto je zcela spravedlivé, by, podrží-li ji dobrovolně dále, také i nadále stejně ručil. Článku 282 obch. zák. k řešení otázky tedy vůbec třeba není, protože jest zcela vyřízena v čl. 343 samém. Doložit dlužno jen tolik, že, když čl. 343 se vztahuje na každého prodatele, jenž učinil kupní smlouvu kvalifikující se jako koupě obchodní, tedy i na takového, jenž obchodníkem není, nemohl ovšem říci, že jest povinen k úschově s péčí řádného »obchodníka« (eines ordentlichen Kaufmannes), jak se praví v čl. 282, nýbrž právem řekl místo toho s péčí řádného »živnostníka« (eines Geschäftsmannes), což se vztahuje na každého, ať má výdělečnou činnost jakoukoli, neboť každou možno nazvati »závodem« (Geschäft) nebo-li živností. b) To vše však platí také o zákoně občanském. Praví-li § 1061, že až do času odevzdání, t. j. do prodlení kupitelova prodatel povinen jest věc pečlivě uschovávat, není tím řečeno nic jiného, než že po kupitelově prodlení pomíjí toliko povinnost úschovy, protože jest oprávněn uložit ji potom na soudě dle §u 1425 obč. zák., ale ani zde naprosto není řečeno, že, neužije-li tohoto práva a věc ve vlastní úschově podrží, pomíjí povinnost k pečlivosti, nýbrž naopak tato trvá. Rozdíl mezi obchodním a obecným právem jest tedy jen ten, že jsou tu rozdílné prostředky, jak možno se vlastní úschovy zbaviti; tam dání na skládku

neb veřejný prodej, zde pak složení na soudě. Za to péče řádného živnostníka článku 343 obch. zák. a pečlivost §u 1061 obč. zák. jest v podstatě totéž: péče řádného hospodáře. Tím není řečeno, že v rámci této abstraktní formule vypadne uschování pro zboží vždy stejně výhodně. Přijdeť na to, jak je prodatel jako řádný hospodář ve své živnosti zařízen: je-li to obchodník, bude to péče řádného obchodníka, je-li řemeslníkem, péče řádného řemeslníka, a tak dále podle toho, čím jest, je-li zemědělcem, bude to různé, je-li velkostatkářem nebo malozemědělcem (chalupníkem), neboť velkostatkář jako řádný hospodář bude zpravidla zařízen a moci býti zařízen podobně jako obchodník, jenž má náležitá skladiště, což od malozemědělce žádati nelze. To vše se rázem osvětlí, vezme-li se v úvahu předpis §u 2—4 něm. obch. zák. V projednávaném případě ručil tedy žalobce dle čl. 343 obch. zák. za péči řádného živnostníka, t. j. řádného lesního hospodáře. Že ji porušil, uznává sám. První soudce zjistil, že kůra, úplně vyschlá, byla narovnána do hranic a tam ponechána i v době deště, až se tak zkazila, že se nehodí k výrobě třísla, k níž ji žalovaný koupil, a může se jí použití jen k topení, teprve v říjnu že část odvezena do stodoly, kde srovnána do hranice, která se však sesula, takže 14. prosince (1923) byla nalezena veskrz mokrá a plesnivá, k výrobě třísla nepotřebná, a že zkáza ta nastala již v lese, nikoli teprve ve stodole, konečně že druhá část (zbytek) zůstala ležeti venku v lese. Toto zjištění nebylo žalobcem v odvolání napadeno, neboť odvolací důvod nesprávného ocenění důkazů týkal se jiných skutečností, ba žalobce v dovolací odpovědi mlčky doznává, že kůru ponechal jejímu osudu, nijak se o ni nestaraje, sváděje zkázu na neodebrání zboží, na prodlení žalovaného a odvozuje z něho osvobození od vší péče. Avšak prodlením žalovaného nebyl žalobce, když nepoužil práva čl. 343 obch. zák., dáti zboží na skládku nebo je veřejně prodati, nýbrž je podržel ve vlastní úschově — sprostěn z povinnosti, zboží dodati a to zboží prostředního druhu a jakosti (čl. 335 obch. zák.) a nemůže tedy žádati zaplacení kupní ceny, když se nabízí odevzdati ono zboží zkažené a nepotřebné, jež za plnění vůbec považovati nelze, a k plnění řádnému se vůbec nenabídl (§ 1052 obč. zák.) a dokonce ani se nabídnouti nemůže, protože předmětem plnění byla všechna kůra, vyrobená v roce 1923, tou jeť však právě ona zkažená, která za plnění uznána býti nemůže, tak že možno i dlužnou věc vyříditi konečně, jak to také obě strany dle obsahu spisů a svých návrhů mají na mysli.

#### Čís. 4948.

**Zrušil-li rekursní soud k rekursu strany, napadající výrok o útratách, usnesení prvního soudu pro zmatečnost, a rekurs poukázal na toto usnesení, jest do tohoto usnesení přípustným rekurs.**

**Prohlásil-li žalobce, že bere žalobu zpět, s výhradou jejího opětného podání a soud to vzal na vědomost a doručil podání oběma stranám, nemůže napotom, vyřizuje otázku útrat, prohlásiti řízení za zmatečné dle §u 7 c. ř. s.**

(Rozh. ze dne 21. dubna 1925, R II 91/25.)